B A- B.Ed.

Question Papers

Semester 2nd

May, 2019

Scanned with CamScanner

Roll No. ..... Total Pages : 7

3981/MH

A-Z/2059

DRUG ABUSE PROBLEM MANAGEMENT AND PREVENTION (QUALIFYING)

(Morning Session)

Semester-II

Time Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 70

Note : The candidates are required to attempt **three** questions each from Sections A and B carrying 7 marks each and the entire Section C consisting of 14 short answer type questions carrying 2 marks each.

SECTION—A

1. What are Drugs ? Discuss various types of Drugs often abused ? 7

Scanned with CamScanner

2. Describe the Physical indicators of Drug abuse. 7

3. What are the short term, long term effects and withdrawal symptoms of Nicotine ? 7

4. How drug dependence is different from Drugs addiction ? 7

SECTION—B

5. Explain Sociological causes of Drug abuse. 7

6. Discuss the roles of legislation in prevention of Drug abuse. 7

7. What are the consequences of Drug abuse on the individual ? 7

8. Describe the various principles of Drug abuse management. 7

SECTION—C

9. Write short answers on the following : 14×2=28

(i) Drug tolerance.

(ii) What is Nembutal ?

(iii) What is Morphine ?

(iv) Why adolescents are more vulnerable to drugs ?

(v) Withdrawal symptoms of Opium.

(vi) What are Inhalants ?

(vii) Write two Academic indicators of Drug abuse.

(viii) What is Hash Oil ?

(ix) Write short term effects of Benzodiazepines.

Scanned with CamScanner

(x) What are De-addiction centers ?

(xi) Mention two consequences of Drug abuse on the family.

(xii) What are Depressants ?

(xiii) What is detoxification ?

(xiv) What is Drug abuse ?

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਹਰੇਕ ਵਿਚੋਂ **ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 7 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 14 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

1. ਦਵਾਈਆਂ ਕੀ ਹਨ? ਆਮ ਕਰਕੇ ਦੁਰਉਪਯੋਗ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਵਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 7

2. ਦਵਾਈ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਸੂਚਕ ਕੀ ਹਨ? 7

3. ਨਿਕੋਟੀਨ ਦੇ ਲਘੂ ਅਵਧੀ, ਦੀਰਘ ਅਵਧੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੀ ਹਨ? 7

4. ਦਵਾਈਆਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਆਦਤ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਭਿੰਨ ਹੈ? 7

ਭਾਗ—B

5. ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹਨ? 7

Scanned with CamScanner

6. ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦ
ਭੂਮਿਕਾ ਖ਼ਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

7. ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨ
ਕੀ ਹਾਲਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

8. ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਾਲੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੇ ਵੱਖ
ਵੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—C

9. ਨਿਮਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ : 14×2=

(i) ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚਣ ਸ਼ਕਤੀ/ਸੰਚਣਸ਼ੀਲਤਾ।

(ii) ਨੋਂਡੂਟਲ ਕੀ ਹੈ?

(iii) ਮਾਰਫ਼ੀਨ ਕੀ ਹੈ?

(iv) ਕਿਸ਼ੋਰ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਕਿਉਂ ਛੇਤੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜ
ਹਨ?

(v) ਅਫ਼ੀਮ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ।

(vi) ਸਾਹ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਖਿਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਕੀ ਹਨ?

(vii) ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਦੋ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੂਚਕ ਲਿਖੋ।

(viii) ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਤੇਲ (Hash Oil) ਕੀ ਹੈ?

(ix) ਬੈਨਜ਼ੋਡਾਇਆਪੀਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਥੋੜ-ਚਿਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਿਖੋ।

(x) ਨਸ਼ਾ-ਛੁਡਾਊ ਕੇਂਦਰ ਕੀ ਹਨ?

(xi) ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ?

(xii) ਸਰੀਰਕ ਕਿਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਥਿੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਕੀ ਹਨ?

(xiii) ਜ਼ਹਿਰੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਕੀ ਹੈ?

(xiv) ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀ ਹੈ?

Scanned with CamScanner

Roll No. 3235

Total No. of Pages : 3

PC 2151-M

J-16/2059
EDUCATIONAL POLICY AND PLANNING IN CONTEMPORARY INDIA—I
(Common for B.A.B.Ed. & B.Sc.B.Ed.)
Semester—II

Time Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 70

Note :— Attempt *two* questions each from Sections A and B and the entire Section C.

SECTION—A

1. Elaborate on the elements that influence formulation of an educational policy of a state. 10
2. Explain the role of NASSCOM in educational policy formulation. 10
3. What do you understand by the term educational planning ? Explain some approaches that are followed while undertaking educational planning. 10
4. "All the national agencies contributing towards framing of education policy must actively coordinate with each other in the process of policy making." Give your views on the statement. 10

SECTION—B

5. Highlight the main objectives of education for national development as stipulated by Indian Education Commission-1964-66. 10
6. Highlight salient policy recommendations made on school education by National Policy on Education-1968. 10
7. Discuss the steps taken for implementation of Skill Development Mission-2014 in India. 10
8. Critically examine the recommendations of Birla-Ambani Report on privatization of higher education. 10

Scanned with CamScanner

SECTION—C

9. Write short notes on the following :

(i) Significance of educational planning.

(ii) Parameters of allocating funds for education at elementary stage.

(iii) Role of MHRD in policy formulation.

(iv) Contribution of NCERT towards policy formulation.

(v) Concept of minium levels of learning.

(vi) Role of Navodaya Vidyalyas as pace-setting institutions.

(vii) Need of non-formal education.

(viii) Education for socially deprived sections.

(ix) Place of work experience in the process of education.

(x) Problems of absence of a policy of education. 3×10=30

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ: ਭਾਗ ਓ ਅਤੇ ਅ ਵਿਚੋਂ **ਦੋ-ਦੋ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ ਏ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 3 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—ਓ

1. ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਦਿਅਕ ਪਾਲਸੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਓ। 10

2. ਵਿਦਿਅਕ ਪਾਲਸੀ ਬਨਾਉਣ ਵਿੱਚ NASSCOM ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10

3. 'ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ' ਪਦ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10

4. "ਵਿਦਿਅਕ ਨੀਤੀ ਘੜਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਨੀਤੀ ਘਾੜਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।" ਇਸ ਕਥਨ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ। 10

ਭਾਗ—ਅ

5. ਭਾਰਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਆਯੋਗ 1964-66 ਦੁਆਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਓ। 10

6. ਨੇਸ਼ਨਲ ਪਾਲੀਸੀ ਆਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ-1986 ਰਾਹੀਂ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮੁੱਖ ਨੀਤੀਗਤ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 10

7. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੌਸ਼ਲ ਵਿਕਾਸ ਮਿਸ਼ਨ-2014 ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10

8. ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਬਾਰੇ ਬਿਰਲਾ-ਅੰਬਾਨੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰੋ। 10

ਭਾਗ—ਏ

9. ਨਿਮਨ ਉੱਤੇ ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

(i) ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦਾ ਮਹੱਤਵ

(ii) ਮੁੱਢਲੀ ਅਵੱਸਥਾ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਫੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਪਰਿਮਾਪ

(iii) ਨੀਤੀਆਂ ਘੜਣ ਲਈ MHRD ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

(iv) ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ NCERT ਦੀ ਦੇਣ

(v) ਸਾਖਰਤਾ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੱਧਰ ਦਾ ਸੰਕਲਪ

(vi) ਰਾਹ ਦਸੇਰਿਆਂ ਵਜੋਂ ਨਵੋਦਯ ਵਿਦਿਆਲਿਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

(vii) ਗ਼ੈਰ-ਰਸਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ

(viii) ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪੱਛੜਿਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ

(ix) ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕੰਮ-ਕਾਜੀ ਅਨੁਭਵ ਦਾ ਸਥਾਨ

(x) ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ। 3×10=30

Scanned with CamScanner

3051

Total Pages : 4

PC–2152/M

J–16/2059

SCHOOL MANAGEMENT–II

(Semester–II)

(Common for B.A., B.Ed. & B.Sc. B.Ed.)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt *one* question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. Discuss the meaning and types of time-table.

II. Explain the concept and types of Co-curricular activities.

SECTION—B

III. Enlist the theories of leadership.

IV. What are the defects in existing supervisory programme? Give some suggestions to improve it.

Scanned with CamScanner

SECTION—C

(Compulsory)

V. Write short notes on the following :

1. Scope of School Management
2. Importance of discipline
3. Teacher and students: their roles and relationship.
4. Principles of supervision.
5. Qualities of Head of the Institution.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ *ਇੱਕ-ਇੱਕ* ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ (ਟਾਈਮ-ਟੇਬਲ) ਦੇ ਅਰਥ ਦਰਜ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿਚਾਰੋ।

II. ਸਿਲੇਬਸ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਜ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ ਦਰਜ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—B

III. ਅਗਵਾਈ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

IV. ਵਰਤਮਾਨ ਨਿਗਰਾਨੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਕੀ ਦੋਸ਼ ਹਨ? ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸੁਝਾਓ ਦਰਜ ਕਰੋ।

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਸਕੂਲ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਕਾਰਜ-ਖੇਤਰ ਦਰਜ ਕਰੋ।
2. ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
3. ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਸਪਰ ਸਬੰਧ ਵਿਚਾਰੋ।
4. ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਨੇਮ ਦਰਜ ਕਰੋ।
5. ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

Roll No. 3018..... Total Pages : 6

2153/MH

A/2059

ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਜ਼ਮੀ

Paper–III

Semester–II

Time Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 75

ਨੋਟ : ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

ਭਾਗ-ਓ

1. ਜ਼ਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜ਼ਫਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਨਿਬੰਧ 'ਮੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ' ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਲਿਖੋ।

ਜਾਂ

'ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਧੱਕੜ ਖੇਡ ਕਬੱਡੀ' ਦਾ ਸਾਰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖੋ।

Scanned with CamScanner

ਜਾਂ

'ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਬਿਰਧ ਬਣਿਆ' ਦਾ ਸਾਰ ਆਪ
ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖੋ। 1

2. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ : 6×2=1

(a) ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੱਚ ਦੀ ਖੋਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀ
ਕਿਉਂ ਦੇਣੀਆਂ ਪਈਆਂ।

(b) 'ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਬੱਲੇ-ਬੱਲੇ' ਨਿਬੰਧ ਵਿਚ ਲੇਖਕ 'ਪਾਲੀਵੁੱਡ
ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਕੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ?

(c) 'ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਚਾਰ ਥੰਮ' ਨਿਬੰਧ ਵਿ
ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗਾਇਕੀ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਤੇ ਵੰ
ਸੁਵੰਨਤਾ ਬਾਰੇ ਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ?

(d) 'ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ-ਇਤਿਹਾਸ, ਵਰਤਮਾਨ ਤੇ ਭਵਿੱਖ
ਨਿਬੰਧ ਵਿਚ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਿਤੀ
ਕੀ ਚਾਨਣ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ?

(e) 'ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਣਾ ਮਨ੍ਹਾ ਹੈ' ਨਿਬੰਧ ਵਿਚ ਆਏ ਵਿਚਾਰ
ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ-ਅ

3. ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਫੈਲ ਰਹੀ ਗੰਦਗੀ ਤੇ ਸਫਾਈ ਦੇ ਮਾੜੇ ਹਾਲ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਅਖਬਾਰ ਤੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖੋ।

ਜਾਂ

ਤੁਹਾਡਾ ਭਰਾ ਬੁਰੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਬੁਰੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ।

ਜਾਂ

ਤੁਹਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਮਿਲਾਵਟੀ ਵਸਤਾਂ ਸ਼ਰੇਆਮ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਜਿਲ੍ਹਾ ਸਿਹਤ ਭਲਾਈ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਲਿਖੋ। 9

4. ਰੁਪਾਂਤਰੀ ਅਤੇ ਵਿਉਤਪਤ ਸ਼ਬਦ-ਬਣਤਰਾਂ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

Scanned with CamScanner

ਜਾਂ

ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਉਪ-ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਸੰਬੰ
ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਉਪ-ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦ
ਬਿਉਰਾ ਦਿਓ। 1

ਭਾਗ-ਏ

5. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਉੱਤਰ ਦਿਓ: 15×2=3

(i) ਮਾਤਾ ਜੀਤੋ ਜੀ ਦੀ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵਿਚ ਕ
ਭੂਮਿਕਾ ਸੀ?

(ii) 'ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਣਾ ਮਨ੍ਹਾ ਹੈ' ਨਿਬੰਧ ਵਿਚ ਅੱਗ ਦੀਆ
ਲਾਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਡਰਾਇਵਰ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਨੇ
ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਦੱਸਿਆ?

(iii) 'ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਬਿਰਖ ਬਣਿਆ' ਨਿਬੰਧ ਦੇ
ਲੇਖਕ ਦੀ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਕਿਵੇਂ ਤੇ ਕਿਹੜਾ
ਬਦਲਿਆ?

(iv) ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੱਜਣ ਨੇ ਇੰਡੀਆਂ ਦੇ
ਕਿਹੜੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਡੱਕਣ ਤੇ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ
ਦਾ ਇਨਾਮ ਲਗਾਇਆ?

(v) ਮੇਓ ਸਿੰਘ ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਕਿਹੜੀ ਨੌਕਰੀ
ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਹ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚਿਆ?

(vi) ਚਾਂਦੀ ਰਾਮ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇਵੀ ਜੋੜੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ
ਵਿਚ ਕੀ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦੀ ਹੈ?

(vii) ਮੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨਿਬੰਧ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਤਾਪ ਨਿਗਮ
ਲਿਮ: (NTPC) ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਿਉਂ ਛੱਡੀ?

(viii) ਵਿਕਾਰੀ ਤੇ ਅਵਿਕਾਰੀ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਦਸੋ।

(ix) ਮਿਸ਼ਰਤ ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਸ਼ਬਦ ਕਿਹੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

(x) ਕਾਰਜ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਵਧੇਤਰਾ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਤੇ ਕਿਹੜੇ
ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

(xi) ਕਮ ਅਗੇਤਰ ਲਗਾ ਕੇ ਚਾਰ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਓ।

Scanned with CamScanner

(xii) ਗੁਪਤ ਭਾਸ਼ਾ ਕਿਹੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।

(xiii) ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪੁਆਧੀ ਉਪ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਖੇਤਰ ਦਸੋ।

(xiv) ਭਾਸ਼ਾ ਵੰਨਗੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?

(xv) ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਉਪ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

Roll No. .....3007..... Total Pages : 7

2154/MH

A/2059

ENGLISH
(COMMUNICATION SKILLS)

Paper–IV

Semester–II

Time Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 75

Note : Attempt the **all** questions.

SECTION—A

Write in your own words the summary of the poem, 'The Charge of the Light Brigade'.

Or

Discuss the theme of Emily Dickinson's poem, 'Apparently with no Surprise'. 11

Scanned with CamScanner

2. Sum up the ideas contained in the poem "Women's Rights" by Annie Louisa Walker.

Or

What is the main theme of the poem, "Goodby Party for Miss Pushpa T.S" ? 1

SECTION—B

3. Explain with reference to the context any **two** of the following : 6×2=1

(a) The Lark's on the wing;

The snail's on the thorn:

God's in His heaven-

All is right in the world.

(b) When can their glory fade ?

O the wilde charge they made!

All the world wondered.

Honor the charge they made.

Honor the light Brigade,

Noble six hundred.

(c) Give me to drink each joy and pain

Which thine eternal hand can mete,

For my insatiate soul would drain

Earth's utmost bitter, utmost sweet.

4. Translate the following passage into English :

ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭਾਉਂਦਾ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉੱਚੇ ਕਾਹਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੜਕਾਂ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਅਤੇ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਾਰਖਾਨਿਆ ਦਾ ਧੁੰਆਂ ਪ੍ਰਦੂਸਣ ਫੈਲਾਉਦਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਖੁਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਵਾਸਤੇ ਤਰਸਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਖੇਡ ਸਕਣ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੁਕਣ-ਮੀਟੀ ਖੇਡਣ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੀ। ਹਰ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਕਈ ਲਾਭ ਵੀ ਹਨ। ਉੱਤੇ ਸਭ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਡਾਕਟਰੀ ਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਹਨ।

Scanned with CamScanner

बड़े शहरों का जीवन हर किसी को नहीं भाता। प्रत्येक
वहां शीघ्रता होती है। सड़कों, बाज़ारों और गलियों में भी
होती है। कारखानों का धुआँ प्रदूषण फैलाता है। बच्चे खु
स्थानों के लिए तरसते हैं जहाँ वे खेल सकें। उन
आंख-मिचौली खेलने के लिए कोई जगह नहीं मिलती।
सिक्के के दो पहलू होते हैं। इस प्रकार एक बड़े शहर
रहने के कई लाभ भी हैं। वहाँ सब प्रकार की चिकित
और शिक्षा की सुविधाएँ हैं।

In lieu of Translation for Foreign students wh
do not know Hindi/Punjabi Paraphrase th
following : 1

When love lights the way, there is joy in the da

And all troubles are lighter to bear,

Love is gentle and kind, and through love yo
will find

There's an answer to your every prayer!

SECTION—C

(a) Write short notes on the following : 8×2=16

(i) How does Sarojini Naidu pray to God ?
(The Soul's Prayer)

(ii) What should the people of India be free to do ?
(Where the Mind is without Fear)

(iii) How can love lighten burden ?
(Magic of Love)

(iv) What will the fool and the flea give up ?
(Fool and Flea)

(v) Who is the 'Blond assassin' in the poem "Apparently with no Surprise" by Emily Dickinson ?

(vi) How did the hillside look ?
(Pippa's Song)

(vii) Does the poem present a gloomy picture of the world ? (I sit and look out)

Scanned with CamScanner

(viii) What do 'rain' and 'hedgerow symbolise ? (Women's Right

(b) Do as directed : 8×2=1

Write the sentences correctly :

(i) I'm quite tired now, I play badminto

Add a sentence with the Past perfect usi the notes :

(ii) When I got to the concert hall, th would not let me in.

(Forget/my ticke

Complete the sentence :

(iii) Let's watch a video, shall we ? W haven't ..... quite a while.

Write a sentence with the present perfect an for or since :

(iv) Have/a cold/a week.

Complete by adding a short answer :

(v) Will you and Laura be here in August ?

..... we are going to France.

What would you say in this situation ?

(vi) Your favourite band is going to give a concert. Ask how you can get tickets.

Use what and put the preposition in brackets at the end.

(vii) Vicky : I don't feel very relaxed. I feel nervous. (about)

Rachel : .....

Put in the past continuous form :

(viii) Jessica : ..... (I/Look) for you, Vicky.

Scanned with CamScanner

Roll No. ..... Total Pages : 4

2155/MH

A-2059

ਪੰਜਾਬੀ (ਇਲੈਕਟਿਵ)-V

Semester—II

Time Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 75

ਭਾਗ—ਓ (1)

ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਉਤੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

ਜਾਂ

ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਨਿਖੇੜਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਹੜੇ ਤੱਤ ਹਨ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10

Scanned with CamScanner

2. ਮੁਰਦੇ ਦਾ ਰਾਸ਼ਨ ਟਿਕਾਂਗੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਉਪਰ ਲਿਖੋ।

ਜਾਂ

ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ 'ਤੇ ਚ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

ਬਗਾਨੇ ਬੋਹੜ ਦੀ ਛਾਂ ਟਿਕਾਂਗੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਲ

ਭਾਗ—ਅ

3. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਪੰਜਾਬੀ ਛੰਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋ ਉਤੇ ਲਿਖੋ :

(ੳ) ਬੈਂਤ

(ਅ) ਕੋਰੜਾ

(ੲ) ਕਬਿਤ

(ਸ) ਸਿਰਖੰਡੀ। 2×5

4. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਤਿੰਨ ਸੰਕਲਪਾਂ ਉਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

(ੳ) ਲਕਸ਼ਣਾ ਸ਼ਕਤੀ

(ਅ) ਸਥਾਈ ਭਾਵ

(ੲ) ਰੂਪਕ

(ਸ) ਅਤਿਕਥਨੀ

(ਹ) ਸਧਾਰਨੀਕਰਣ। 3×5=15

ਭਾਗ—ੲ

5. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

1. ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਆਲੋਚਕ ਕਿਸ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਦੱਸੋ।

2. ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਾਰਤਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।

3. ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਟੇਜੀ ਕਵੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।

4. ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਨਾਵਲ ਉਤੇ ਫਿਲਮ ਬਣੀ ਹੈ?

5. ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਖੁਲੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਆਰੰਭ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਵੀ ਸਨ?

Scanned with CamScanner

6. ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਮਕਾਲੀ ਨਾਵਲਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

7. 'ਮਾਂ ਦਾ ਡਿਪਟੀ' ਇਕਾਂਗੀ ਵਿਚ ਵਸਾਵਾ ਸਿੰਘ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਰੱਥੋਂ ਉੱਜੜ ਗਿਆ ਕਿਉਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ?

8. 'ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ' ਇਕਾਂਗੀ ਦੀ ਪਾਤਰ ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ ਨੂੰ ਸਿਖਿਆ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ?

9. 'ਅੱਜੀਟੇਸ਼ਨ' ਇਕਾਂਗੀ ਦਾ ਪਾਤਰ ਦਿਉਰ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅੱਜੀਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾਹੀਣ ਕਿਉਂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ?

10. 'ਜਵਾਈ' ਇਕਾਂਗੀ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਅਸਲੀ ਜਵਾਈ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਫੜ੍ਹਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

11. 'ਹਨੀਮੂਨ' ਇਕਾਂਗੀ ਵਿਚ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਹਨੀਮੂਨ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਵਾਪਸ ਕਿਉਂ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ?

12. ਦੋਹਿਰਾ ਛੰਦ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

13. ਡਿਉਢ ਛੰਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।

14. ਅਭਿਧਾ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

15. ਅਨੁਪ੍ਰਾਸ ਅਲੰਕਾਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ? 15×2=30

Roll No. .....

Total Pages : 4

2156/MH

A–2059

ENGLISH LITERATURE ELECTIVE : AN INTRODUCTION TO THE STUDY OF FICTION

Semester–II

Time Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 75

SECTION—A

1. (a) Discuss the theme of the story 'The Babus of Nayanjore'.

Or

Write a critical note on the ending of the story 'A Cup of Tea'. 13

(b) Attempt any **two** short notes in about 200 words each :

(i) How did the refugees earn their living in the capital city?

Scanned with CamScanner

(ii) Why is the temple of Guruji's palm known as Panja Sahib?

(iii) What was the plight of the child after he had lost his parents in the fair?

(iv) Describe the meeting of astrologer with Guru Nayak.

(v) What was the problem the Bhandaris faced? 5×2=10

SECTION—B

2. (a) Draw the character-sketch of the old man Santiago.

Or

Discuss the theme of the novel 'The Old Man & Sea'. 12

(b) Attempt any **three** short notes in about 200 words each :

(i) Santiago's fight with Marlin.

(ii) Role of Manolin in the novel.

(iii) Santiago's association with Dimaggio.

(iv) Significance of ending of the novel 'The Old Man & Sea'. 5×2=10

SECTION—C

Attempt all questions in about 25-30 words each :

1. Novel

2. Narrator

3. Episode

4. The Regional Novel

5. Examples of the Picaresque novel

6. Bildungsroman

7. Tothic novel

8. Magic realism

9. Plot and character

Scanned with CamScanner

10. What happened to the well of Darvesu?

11. Why did Gangu not bow to his master?

12. Why was Miss Merriman summoned by narrator?

13. To which bird did the old man talk why?

14. How did Santiago finally kill the fish?

15. What did the old man dream in his slee

15×2

ev Seth
UBLICA
Deal in :
4263/3.
011-232
E-mail :

oll No. .....

Total Pages : 7

2161/MH

A–2059

HISTORY OF INDIA

(1000 A.D.-1707 A.D.)

Semester–II

ime Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 75

ote : Attempt **two** questions each from Sections A and B carrying 12 marks each and the entire Section C carrying 27 marks.

SECTION—A

. Write a note on Mohammad Ghauri and his conquests in India. 12

[P. T. O.

Scanned with CamScanner

2. . Highlight the consolidation of Sultanate of Del under Balban.

3. What were the administrative experiments do by Muhammad-Bin-Tughlaq?

4. Write a detailed note the conquests of Ala-ud-D Khalji.

SECTION—B

5. What were the efforts made by Babur to establi Mughal Empire in India?

6. Write a note on the administration of Sher Sha Suri and his reforms.

7. What were the reforms made by Sher Sha Suri?

3. Write a note on the land revenue and Mansabdari system of Mughals. 12

SECTION—C

9. (a) Write short notes on any **eight** :

1. Mahmud Ghaznavi
2. Mohammad Ghauri
3. Balban
4. Ala-ud-Din Khalji
5. Firoz Tughlaw
6. Vijaynagar Empire
7. Sher Shah Suri
8. Din-i-ilahi

Scanned with CamScanner

9. Shivaji

10. Provincial administration of Mughals

8×2=

(b) Fill the following places on the map and g explanatory note :

1. Political condition of India on the eve Babur's invasion.

Or

2. The Mughal Empire under Akbar.

7+4=

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਇਸ ਦੇ 27 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

1. ਮੁਹੰਮਦ ਗੌਰੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਉਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 12

2. ਬਲਬਨ ਤਹਿਤ ਦਿੱਲੀ ਸਲਤਨਤ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 12

3. ਮੁਹੰਮਦ ਬਿਨ ਤੁਗ਼ਲਕ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਕ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੇ? 12

4. ਅਲਾ-ਉਦ-ਦੀਨ ਖਲਜੀ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਉਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 12

ਭਾਗ—B

5. ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮੁਗਲ ਸਲਤਨਤ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬਾਬਰ ਨੇ ਕੀ ਯਤਨ ਕੀਤੇ? 12

[P. T. O.

Scanned with CamScanner

6. ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਦੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਉਤੇ ਨੋ
ਲਿਖੋ। 1

7. ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਧਾਰ ਕੀ ਸਨ? 1

8. ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਦੇ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਨਸਬਦਾਰੀ ਸਿਸਟਮ ਉ
ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 1

ਭਾਗ—C

9. (a) ਕਿਸੇ **ਅੱਠ** 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਮਹਮੂਦ ਗਜ਼ਨਵੀ
2. ਮੁਹੰਮਦ ਗੌਰੀ
3. ਬਲਬਨ
4. ਅਲਾ-ਉਦ-ਦੀਨ ਖਲਜ਼ੀ
5. ਫਿਰੋਜ਼ ਤੁਗ਼ਲਕ
6. ਵਿਜੇਨਗਰ ਰਾਜ
7. ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ
8. ਦੀਨ-ਏ-ਇਲਾਹੀ

9. ਸ਼ਿਵਾਜੀ
10. ਮੁਗਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਂਤਿਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ। 8×2=16

(b) ਨਕਸ਼ੇ ਉਤੇ ਨਿਮਨ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ :

1. ਬਾਬਰ ਦੇ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਾਲਤ।

Or

2. ਅਕਬਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਗਲ ਸਲਤਨਤ।

7+4=11

Scanned with CamScanner

Roll No. .....

Total Pages : 5

2165/MH

A/2059

ALGEBRA–I

Paper–IV

Semester–II

Time Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 40

Note : The candidates are required to attempt two questions each from Sections A and B carrying 6 marks each and the entire Section C consisting of 8 short answer type questions carrying 2 marks each.

SECTION—A

1. Show that equations :

$x + y + 2z + t = 5$

$2x + 3y - z - 2t = 2$

$4x + 5y + 3z = 7$ are not consistent. 6

[P. T. O.

Scanned with CamScanner

2. (a) Find the value of x such that the rank of the

$$\begin{bmatrix} 3x-8 & 3 & 3 \\ 3 & 3x-8 & 3 \\ 3 & 3 & 3x-8 \end{bmatrix} \text{ is } \leq 2.$$

(b) Prove that a square matrix and its transpo have the same set of eigen values.

3. (a) Verify Cayley Hamilton theorem for matr $A = \begin{bmatrix} 3 & -7 \\ 4 & 5 \end{bmatrix}$. Hence find A^{-1}.

(b) For what value of k, such that the vect V = (1, k, –4) will be a linear combination the vectors (1, –3, 2), (2, –1, 1).

4. Determine the eigen value and eigen vector matrix $A = \begin{bmatrix} 3 & 1 & 1 \\ 2 & 4 & 2 \\ 1 & 1 & 3 \end{bmatrix}$. Is it diagonalisable ? Justif your answer.

SECTION—B

5. (a) Find an equation whose roots are squares of the differences of the roots of the equation $x^3 + 3Hx + G = 0 (G \neq 0)$. 3

(b) Find the real and imaginary part of log

$$\left[\frac{\cos(x - iy)}{\cos(x + iy)}\right].$$ 3

6. Find the condition that the roots of $ax^3 + bx^2 + cx + d = 0$ are in H.P. Hence solve $6x^3 - 11x^2 + 6x - 1 = 0$. 6

7. Use Descartes' method to solve

$$x^4 - 6x^3 + 8x^2 + 2x - 1 = 0.$$ 6

8. Sum the series upto infinity

$$\sin^2\theta - \frac{1}{2}\sin 2\theta \sin^2\theta + \frac{1}{3}\sin 3\theta \sin^3\theta \ldots\ldots$$ 6

[P. T. O.

Scanned with CamScanner

SECTION—C

9. Attempt the following questions : $8 \times 2 = 1$

(i) Show that the matrix

$$\begin{bmatrix} \cos\theta & -\sin\theta \\ \sin\theta & \cos\theta \end{bmatrix}$$ is unitary.

(ii) Prove that the vectors (1, 2, –3), (0, 1, 4) (0, 0, 5) are linearly independent.

(iii) Write the vector V = (3, 2, 1) as a linear combination of the vectors (–2, 1, 0), (2, 0, 1) and (0, 2, –1).

(iv) Show that the necessary and sufficient condition for 2*2 matrix $\begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}$ to have zero as an eigen value is that ad – bc = 0.

(v) Construct a cubic polynomial which has following properties :

(a) f(x) is monic

(b) $f(0) = -5$

(c) $f(1) = 0$

(d) Sum of its zeros = 2.

(vi) Show that the equation $x^{12} - x^4 + x^3 - x^2 + 1 = 0$ has at least six imaginary roots.

(vii) Express the $\frac{1+i}{1-i}$ in polar form.

(viii) Prove that $\sin\left(\log i^{i}\right) = -1$.

Scanned with CamScanner

oll No. .....

Total Pages : 6

2162/MH

A/2059

MICRO ECONOMICS AND INDIAN ECONOMY

Paper–II

Semester–II

ime Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 75

ote : The candidates are required to attempt **two** questions each from Sections A and B carrying 12 marks each and the entire Section C consisting of 9 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

. Describe Firm's equilibrium under monopoly in the short run and long run. 12

[P. T. O.

2162/MH/986/W/510

2. State and explain Marginal productivity the distribution.

3. Critically examine the classical theor Interest.

4. Critically examine the Ricardian theor rent.

SECTION—B

5. Analyse the causes of the adverse balanc payments of India. How can it be corrected ?

6. Examine the effects of increasing populatio Economic development in India.

7. Explain the main objectives and element strategy of Economic planning in India.

8. Discuss the causes of Inflation. What remed measures do you suggest to control inflation India ?

SECTION—C

9. Write short notes on the following : 9×3=27

(i) Perfect competition.

(ii) Gross Interest.

(iii) Risk theory of Profit.

(iv) Derived demand.

(v) Balance of trade.

(vi) Direct and Indirect taxes.

(vii) Absolute poverty.

(viii) Frictional unemployment.

(ix) Economic planning.

Scanned with CamScanner

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਹਰੇਕ ਵਿਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅ
ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇ
ਵਿਚ 9 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇ
ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 3 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

1. ਅਲਪਕਾਲੀ ਅਤੇ ਦੂਰਕਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਫਰਮ ਦੇ ਸਮਤੋਲ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 12

2. ਵੰਡ ਦੇ ਹਾਸ਼ਿਆਈ ਉਤਪਾਦਨ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਉਲੇਖ ਕਰੋ। 12

3. ਵਿਆਜ ਦੇ ਸਨਾਤਨੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪਰਖ ਕਰੋ। 12

4. ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡੀਅਨ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪਰਖ ਕਰੋ। 12

ਭਾਗ—B

5. ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇ ਸਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? 12

6. ਵੱਧਦੀ ਵਸੋਂ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰੋ। 12

7. ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁੱਕ ਮਨੋਰਥ ਅਤੇ ਤੱਤ ਵਿਚਾਰੋ। 12

8. ਮੁਦਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿਚਾਰੋ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮੁਦਰਾ ਪ੍ਰਸਾਰ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਸੁਝਾਓ। 12

ਭਾਗ—C

9. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ : 9×3=27

(i) ਸੰਪੂਰਣ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

(ii) ਕੁਲ ਵਿਆਜ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

(iii) ਲਾਭ ਦੇ ਜੋਖਮ ਸਿਧਾਂਤ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

Scanned with CamScanner

(iv) ਉਪਜਾਣੀ ਮੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

(v) ਵਣਜ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਅਰਥ ਲਿਖੋ।

(vi) ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਟੈਕਸਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

(vii) ਸ਼ੁੱਧ ਗਰੀਬੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

(viii) ਰਗੜਣੀ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ ਦੇ ਅਰਥ ਲਿਖੋ।

(ix) ਆਰਥਿਕ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

2163/MH

A/2059

POLITICAL SCIENCE

Semester–II

me Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 70

ote : The candidates are required to attempt two questions each from Sections A and B carrying 10½ marks each and the entire Section C consisting of 14 short answer type questions carrying 2 marks each.

SECTION—A

What is Political system ? What is the difference between State and Political system ? 10½

Scanned with CamScanner

2. Define the Political system according to D
Easton and discuss its functions.

3. What are the Rights ? Discuss its various kin
Rights.

4. Rights and Duties are two side of the same c
elaborate this statements.

SECTION—B

5. Discuss the meaning of Liberty and explain
various kinds.

6. Define the Legal equality. What are its ma
characteristics ? Suggest some measures to ma
the Legal equality possible.

7. Define the Justice, what are the features of Soci
and Economic justice.

8. What is meant by Marxian theory of Democracy
Explain.

SECTION—C

Write short notes on the following : 14×2=28

(i) Which according to Almond, are the main four characteristics of Political system.

(ii) Which according to David Easton is the main functions of Political system ?

(iii) Which system is called Political system ?

(iv) What do you mean by Political Communication ?

(v) Which the any define of Rights ?

(vi) Write down four names Political Rights.

(vii) What is meant by Fundamental Rights ?

(viii) Explain the main difference between Negative and Positive.

(ix) What are the two aspects of Equality ? Discuss.

Scanned with CamScanner

(x) Which provisions are essential for So justice ?

(xi) What do you mean by Indirect Democra

(xii) What do you mean by Referendum ?

(xiii) What is Dictatorship of Proletariat ?

(xiv) Describe the merits of Democracy.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਹਰੇਕ ਵਿਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10½ ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 14 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

1. ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਨਾਲੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਰਾਜ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਨਾਲੀ ਵਿਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ? 10½

2. ਡੇਵਿਡ ਈਸਟਨ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਨਾਲੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਇਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 10½

3. ਅਧਿਕਾਰਾ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਅਧਿਕਾਰਾ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10½

4. ਅਧਿਕਾਰ ਤੇ ਕਰੱਤਵ ਇਕ ਹੀ ਸਿਕੇ ਦੇ ਦੋ ਪਾਸੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10½

[P. T. O.

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—B

5. ਸਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਅਰਥਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੀਆ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10½

6. ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੱਸੋ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ? ਅਜਿਹੇ ਕੁਝ ਸੁਝਾਅ ਦਿਉ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾ ਸਕਣ। 10½

7. ਨਿਆਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆ ਤੇ ਆਰਿਥਕ ਨਿਆ ਦੀਆਂ ਵਿਸੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ। 10½

8. ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸਿਧਾਤ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10½

ਭਾਗ—C

9. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ : 14×2=28

(i) ਆਲਮੰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਨਾਲੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?

(ii) ਡੇਵਿਡ ਈਸਟਨ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਨਾਲੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਕੀ ਹਨ?

(iii) ਕਿਹੜੀ ਪ੍ਰਨਾਲੀ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਨਾਲੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

(iv) ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਚਾਰ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

(v) ਅਧਿਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਪਰਿਭਾਸਾ ਕਰੋ।

(vi) ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਚਾਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।

(vii) ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?

(viii) ਨਾਕਾਰਤਮਕ ਅਤੇ ਸਾਕਾਰਤਮਕ ਸਤੰਤਰਤਾ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਅੰਤਰ ਦਸੋ।

(ix) ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਦੋ ਪੱਖ ਕਿਹੜੇ ਹਨ? ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

(x) ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕਿਹੜੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ?

Scanned with CamScanner

(xi) ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਲੋਕਤੰਤਰ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

(xii) ਜਲਮਟ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

(xiii) ਮਜ਼ਦੂਰ ਪ੍ਰੰਲੀਤੰਰਤਾ ਦੀ ਤਾਨਸਾਹੀ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

(xiv) ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਗੁਣਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

oll No. ..... Total Pages : 7

2171/MH

A–2059

PHYSICAL EDUCATION

Semester–II

ime Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 60

ote : Attempt **one** question each from Sections B, C, D and E carrying 10 marks each and the entire Section A consisting of 10 short answer type questions carrying 2 marks each.

SECTION—A

Write brief answers :

1. What are Communicable diseases?
2. Write the causes of Malaria.
3. What is Reflex Action?
4. What are isometric exercises?

Scanned with CamScanner

5. Write the full form of I.A.A.F.

6. What are the significance of warming up?

7. What is doping?

8. Write two Arjuna Awardees of Long Jump.

9. Write the major tournaments of Hockey.

10. Explain Maharaja Ranjit Singh Award.

SECTION—B

2. Explain the stages of motor development in children.

3. What is AIDS? Explain the causes, symptoms and prevention of AIDS.

SECTION—C

4. Explain the Skeletal system.

5 Explain the classification of various joints of Human body and kinds of joints movements.

SECTION—D

Describe the following

(a) S.A.I.

(b) I.O.A.

Define the causes, symptoms, effects and preventions of Drugs.

SECTION—E

Draw the Basketball court and explain its Rules.

Write notes on following :

(a) Dronacharya award

(b) Rajiv Gandhi Khel Ratan Award.

Scanned with CamScanner

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ B, C, D ਅਤੇ E ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ A ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 10 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2-2 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

1. ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :

1. ਛੂਤ ਦੇ ਰੋਗ ਕੀ ਹਨ?

2. ਮਲੇਰੀਆ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲਿਖੋ।

3. ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਰਿਆ (Reflex Action) ਕੀ ਹੈ?

4. ਆਈਸੋਮੀਟ੍ਰਿਕ ਕਸਰਤਾਂ ਕੀ ਹਨ?

5. I.A.A.F. ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

6. ਗਰਮਾਉਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਕੀ ਹੈ?

7. ਡੋਪਿੰਗ ਕੀ ਹੈ?

8. ਲੰਬੀ ਛਾਲ ਦੇ ਦੋ ਅਰਜੁਨ ਅਵਾਰਡ ਜੇਤੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

9. ਹਾਕੀ ਦੇ ਮੇਜਰ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

10. ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਐਵਾਰਡ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ—B

2. ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਗਤੀਆਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪੜਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

Scanned with CamScanner

3. ਏਡਜ਼ ਕੀ ਹੈ? ਏਡਜ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਲੱਛਣ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—C

4. ਪਿੰਜਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ।

5. ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੋੜਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜੋੜਾਂ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ—D

6. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ :

(a) S.A.I.

(b) I.O.A.

7. ਡਰੱਗਸ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਲੱਛਣ, ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਢੰਗ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ—E

8. ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਦਾ ਕੋਰਟ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

9. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

(a) ਦਰੋਣਾਚਾਰੀਆ ਐਵਾਰਡ

(b) ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਖੇਡ ਰਤਨ ਐਵਾਰਡ।

Scanned with CamScanner

Roll No. ..... Total Pages : 5

2166/MH

A/2059

PARTIAL DIFFERENTIAL EQUATION

Paper–V

Semester–II

Time Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 40

Note : The candidates are required to attempt **two** questions each from Sections A and B carrying 6 marks each and the entire Section C consisting of 8 short answer type questions carrying 2 marks each.

SECTION—A

1. (a) Solve $\cos(x+y)p + \sin(x+y)q = z$ using Lagrange's method. 3

Scanned with CamScanner

(b) Find the equation of integral surface of partial differential equation $x^2p + y^2q + z^2 = 0$ which passes through the hyperbola $z = 1$, $xy = x + y$. 3

2. (a) Find a complete integral of

$$p^2 + q^2 - 2px - 2qy + 1 = 0$$

using Charpit's method. 3

(b) Find the equation of the system of surfaces which cut orthogonally the cones of the system $x^2 + y^2 + z^2 = cxy$. 3

3. Show that the surface satisfying $r = 6x + 2$ and touching $z = x^3 + y^3$ along its section by the plane $x + y + 1 = 0$ is $z = x^3 + y^3 + (x + y + 1)^2$. 6

4. Reduce the equation

$$x^2(y-1)r - x(y^2-1)s + y(y-1)t + xsp - q = 0$$

to canonical form and hence solve it. 6

SECTION—B

5. (a) Solve partial differential equation

$$(D^2 + 2DD' + D'^2)z = 2\cos y - x\sin y.$$ 3

(b) Solve partial differential equation

$$(D^2 - D'^2 + D + 3D' - 2)z = e^{x-y} - x^2y.$$ 3

6. Solve the partial differential equation

$$(D^2 - D'^2)z = \tan^3 x \tan y - \tan x \tan^3 y.$$ 6

7. Find the steady state temperature distribution in a thin rectangular plate bounded by lines $x = 0$, $x = l$ and $y = 0$, $y = m$. The edges $x = 0$, $x = l$, $y = 0$ are kept at temperature 0°C whereas the edge $y = m$ is kept 200°C. 6

8. A tightly stretched string with fixed ends $x = 0$ and $x = l$ is initially in a position given by $y = \sin^3 \frac{\pi x}{l}$. Find displacement if it is released from this position. 6

Scanned with CamScanner

SECTION—C

9. Write short notes on the following : $8\times2=16$

(i) What are the conditions on partial differential equation to classify Hyperbolic, elliptic or parabolic ?

(ii) State one dimensional heat equation with boundary conditions.

(iii) Find the particular integral of

$$\left(4D^2-4DD'+D'^2\right)z=16\log(x+2y).$$

(iv) Solve partial differential equation

$$\left(D^2-D'^2+D+3D'-2\right)z=0.$$

(v) Form a partial differential equation by eliminating functions from

$$z=f(x-at)+g(x+at).$$

(vi) Show that the equation $xp - yq = x$ and $x^2p+q=xz$ are compatible.

(vii) Find the complete integral of $pq = 4z$.

(viii) Find the deflection of a vibrating string of unit length having fixed ends with initial velocity zero and initial deflection is $f(x)=x-x^3$ using D'Alembert's method.

Scanned with CamScanner

Roll No. .....

Total Pages : 6

2167/MH

A/2059

ANALYTIC GEOMETRY

Paper–VI

Semester–II

Time Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 40

Note : The candidates are required to attempt **two** questions each from Sections A and B carrying 6 marks each and the entire Section C consisting of 8 short answer type questions carrying 2 marks each.

Scanned with CamScanner

SECTION—A

1. Show that the lines

$x + 2y - 5z + 9 = 0 = 3x - y + 2z - 5$ and

$2x + 3y - z - 3 = 0 = 4x - 5y + z + 3$

are coplanar and find the equation of the plane in which they lie. 6

2. (a) Find the coordinates of image of the origin in the plane $2x + 3y - 4z + 1 = 0$. 3

(b) Find the condition of perpendicularity of a line and a plane. 3

3. (a) Prove that the planes $my + nz = 0$, $nz + lx = 0$, $lx + my = 0$ and $lx + my + nz = p$ form a tetrahedron whose volume is $\frac{2p^3}{3lmn}$. 3

(b) Find the projection of the line $\frac{x-1}{2} = \frac{y}{-5} = \frac{z}{3}$ on the plane $5x - 4y - z = 5$. 3

4. (a) Find the condition that the three planes

$a_r x + b_r y + c_r z + d_r = 0$; $r = 1, 2, 3$

may intersect in a point. 3

(b) Find the equation of the plane through the points $(2, -1, 0)$ and $(3, -4, 5)$ and parallel to the line $2x = 3y = 4z$. 3

SECTION—B

5. (a) Find the conditions that the equation

$$a\left(x^2 + y^2 + z^2\right) + 2ux + 2uy + 2wz + d = 0$$

may represent a sphere. Also find its radius and centre. 3

(b) Find the angle of intersection of the spheres

$x^2 + y^2 + z^2 - 2x + 4y - 6z - 16 = 0$ and

$x^2 + y^2 + z^2 + 4x + 6y + 8z = 0$. 3

Scanned with CamScanner

6. Define a tangent plane to a sphere. Prove that the plane $x + 2y + 2z = 15$ cuts the sphere $x^2+y^2+z^2-2y-4z-11=0$ in a circle. Find the centre and radius of circle. Also find the equations of the sphere which has this circle for one of the great circles. 6

7. (a) Define a Cone. Prove that the equation of a cone, whose vertex is origin, is homogeneous in x, y, z and conversely every homogeneous equation in x, y, z represents a cone whose vertex is origin. 3

(b) Define an elliptic cone. Find the equation of an elliptic cone whose vertex is the origin and which intersects the ellipse

$$\frac{x^2}{a^2}+\frac{y^2}{b^2}=1, z=c.$$ 3

(a) Find the equation of the enveloping cone from the points $P(x_1, y_1, z_1)$ to the sphere $x^2+y^2+z^2-r^2=0$. 3

(b) Find the equation of a right circular cone whose vertex is A(2, – 3, 5), semi-vertical angle is 30° and axis makes equal angles with coordinates axes. 3

SECTION—C

9. Write short notes on the following : 8×2=16

(i) Define a radical plane of a two spheres.

(ii) Find the equation of a sphere which has the points P(2, –3, 1) and P(4, 2, –5) as extremeties of a diameter.

(iii) Define the enveloping cone.

(iv) Define a right circular cone, its vertex, semi-vertical angle and axis.

[P. T. O.

Scanned with CamScanner

(v) Define the angle between two planes.

(vi) Find the coordinates of the foot of t perpendicular from the point (1, 6, 3) to t line $\frac{x}{1} = \frac{y-1}{2} = \frac{z-2}{3}$.

(vii) Write the equation of normal form an intercept form of a plane.

(viii) Reduce the equation of the line

$x + y + z + 1 =, 4x - 2y + z + 2 = 0$

to a symmetrical form.

Scanned with CamScanner